

(l'opinió)

54 (setembre 1980

ciència 2)

A part de les primeres cartes que comencem a rebre, aquesta secció no podia deixar de remarcar el ressò que l'aparició de la revista ha tingut a la premsa, tant en la presentació del projecte (el 18 d'abril d'enguany) com en l'acte públic del Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.

Barcelona, 19 de Juliol del 1980

Sr. Director de la revista
(ciència)
Barcelona

Sobre normalització i costos

En primer lloc, la meua més cordial enhorabona per la sortida d'aquesta revista que tant ens calia.

I, a continuació, uns quants suggeriments que, encara que ningú no me'ls ha demanat, crec que exposant-los puc ajudar a fer més real i universal la revista.

Consideraria molt interessant que la revista recomanés als autors d'articles l'ús del Sistema Internacional d'unitats, segons ISO 1000. Això donaria un caire de serietat, i afavoriria la introducció d'aquest sistema. Segurament moltes persones duen ignorar que a Alemanya és castigada, amb multa i/o retirada, l'expressió impresa de la potència (W, KW, GW, mW, etc.) en unitats no mètriques (CV -PS-, Tec/any, etc.).

Una altra observació és que m'ha estranyat molt que preneu com a norma, per als originals dels articles, el tamany de paper "holandès". Si, cada cop més, carpetes, arxivadors, útils, mobles, etc., tendeixen cap a l'A4!. No crec que calgui cantar les excel·lències de les mides de paper normalitzades ISO sèrie A. Per exemple, estic ben convençut que un original arribat de fora serà infal·liblement ISO A4. El que passa és que en aquest Estat nostre, que ja ens està contagiant massa maneres de fer, s'agafa un estri d'agilització de les relacions entre els pobles, com és ara la normalització, i se'l burocratitza.

Resumint, el problema més gran que tenim plantejat aquells que creiem que el fenomen OVNI no és sempre una "serpent d'estiu", és el d'interessar la comunitat científica per la qüestió. I per desgràcia, sembla que en més d'una ocasió l'obstacle sigui la manca de credencials més que no pas els fets en si.

El doctor James McDonald, catedràtic de Física Atmosfèrica de la Universitat de Tucson, Arizona, va escriure una carta a l'aleshores Secretari General de l'ONU, U. Thant, demanant-li que les Nacions Unides creessin una comissió científica internacional per a l'estudi del fenomen OVNI, que ell qualificava com un dels problemes més importants del segle XX.

No obtingué resposta.

Malgrat això, malgrat el desinterès d'aquelles persones que sí que podrien parlar amb autoritat sobre els casos més desconcertants, ni que fos a tall particular o sense donar el nom, malgrat això, també podem dir dels OVNIS: *eppur si muove*.

D'entrada, no negueu la sal al fenomen OVNI.

Cordialment,

(Joan Crexell)

Barcelona, 20 de Juliol del 1980

Sr. Director de (ciència)
Barcelona

Distingit senyor,

En primer lloc, em plau felicitar-vos per l'edició de la revista (ciència) a la qual desitjo llarga vida. La seva aparició ajudarà,

sense cap mena de dubte, al redreçament nacional de Catalunya, al mateix temps que permetrà que la comunitat científica catalana tingui un canal d'expressió.

El motiu d'aquesta carta és el següent. En l'Editorial del primer número dieu: "molta gent es començava a fascinar per qüestions tan poc acadèmiques com els OVNIS, l'astrologia o la medicina tradicional". Aquesta manera de dir les coses fa que l'afer dels OVNI sembli molt poc seriós, és a dir, que sigui un assumpte amb el qual la Ciència no pot perdre temps.

Estic plenament d'acord que el fenomen OVNI ha estat aprofitat per vividors, pseudo-professors, visionaris i tota una mena de gent que en el fons no estan gens interessats en la qüestió, ja que n'han fet un motiu per a guanyar diners, per a fer-se conèixer d'una manera sensacionalista, per a crear sectes fanàtiques, etc. Plenament d'acord. Jo, i molts més que particularment, s'interessen pels OVNIS, hem blasmat sempre aquesta gent.

També cal afegir que més d'una vegada -i de dues i de tres-, les preteses observacions d'OVNI es poden explicar senzillament per la interpretació errònia que, d'aquest fenomen, fa l'observador ocasional, el qual no ha volgut enganyar ningú en cap moment. Així i tot, hi ha un tant per cent reduït, gairebé un 10%, de casos sense explicació i, per tant, qualificats com a "No Identificats".

Justament per això, us escric aquestes ratlles. Efectivament, gràcies als coneixements i a les tècniques científiques, es pot arribar a explicar el 90% de les observacions, mentre que sense l'ajut de la comunitat científica, i comptant només amb la bona voluntat i honradesa dels particulars que ens interessem per la qüestió, difícilment arribaríem enlloc. Del que acabo de dir, es desprèn que hi ha

una sèrie de científics de diversos països que col·laboren -gairebé sempre particularment- en la investigació OVNI. En aquests moments, per exemple, hi ha un cas espanyol en mans d'una personalitat científica francesa. Cal afegir, a més, que en aquesta observació també va intervenir un professor de la Universitat Central barcelonina el qual, d'entrada, es mostrà escèptic en tot aquest assumpte, però que després s'hi interessà força en no trobar explicació "terrestre" a un document acústic que ell havia treballat.

Nosaltres, que ja coneixem aquestes afeccions a posar normatius per tot arreu, quan n'hi ha una de veritablement interessant, no hi donem cap importància. És allò del pastor que cridava "el llop! el llop!" per a fer befa.

I per acabar, tot demanant-vos que això no sigui motiu de descoratjament ans de reflexió, us vull dir que considero que la revista ha sortit amb massa "fums" (massa ben feta) i, per tant, o bé massa cara, o bé amb massa poc marge per a mantenir-se. En resum, un paper bo, però menys; i una lletra clara, però més petita, que ocupés també menys planes amb el mateix text, us permetri a d'abaixar el preu i guanyar més lectors, o bé d'augmentar el marge i mantenir-vos amb pocs lectors. La diferència de preu entre (ciència) i "Investigación y Ciencia" és tan sols de cinquanta pessetes. Conseqüentment, entre l'una i l'altra un estudiant amb pocs recursos escollirà potser la segona. I si la revista ha de ser mantinguda pels patriotes, corre el risc d'acabar com l'"Arreu-sari" de l'aurora, o com el nostre benvolgut *Avui*.

Res més: rebeu la meua més cordial salutació i el meu ENDAVANT! més sincer.

(Jordi Galí i Trullenque)

“La Vanguardia” (19-4-80)

Neix (Ciència), revista catalana d'abast internacional. Un repte per a la nostra societat.

Un instrument de comunicació científica entre els membres de la comunitat, un factor de difusió dels avançaments científics i tecnològics de la nostra època, una prova, que serà significativa, del nivell cultural, social i polític de la societat catalana i una represa de l'ús normal de la llengua catalana en el camp científic, són les idees que han donat lloc a la pròxima aparició de la revista (ciència), revista catalana de ciència i tecnologia, homònima de la que aparegué el 1926 i sobre la qual el president Tarradellas manifestà ahir: “És un repte, un veritable ‘test’ per a la societat catalana actual.”

La nova revista (ciència), segons que assenyala ahir el seu director, Joan Senent-Josa, té com a fi principal ser un òrgan d'expressió i de comunicació científiques —es publicarà a cada número un resum en anglès—, i al mateix temps pretén, amb el nivell de qualitat i comprensió necessaris, tenir un caràcter de difusió dels avançaments científics i tecnològics entre amplis sectors: una eina de treball per als estudiants, els professors, els professionals i totes les persones, de qualsevol procedència i edat, interessades a ampliar la seva cultura i el seu saber. La revista, a més, és un pas molt important —declarà Senent-Josa— en el camí cap a la normalització de la llengua catalana, en l'ús del català en el camp científic i en l'expressió científica i tecnològica. Tal com digué ahir el director: “La idea d'aquesta revista començà quan encara no teníem dret a la paraula i esperàvem una situació favorable per a la creació dels instruments culturals nous que Catalunya necessita. Perquè és evident que un país sense ciència és un país

mort, un país hipotecat. No és parlar d'una altra cosa, dir, d'altra banda, que la publicació s'inscriu dins la tasca general de recuperació cultural del país.”

Els objectius de la publicació, que per la seva profunditat i pluralitat de mires són obviament ambiciosos, foren immediatament i clarament compresos pel president Josep Tarradellas, que va rebre en audiència el director, l'editor i el director de la “Ciència” del 1926-1933, Ramon Peypoch, als quals digué: “Aquesta nova (ciència) és un repte, una prova per a la societat catalana actual, per a la comunitat científica i, en general, per a tot Catalunya.”

El director de la revista digué també que “Assistim a un renovat interès general per la ciència, pel seu apropament a la cosa quotidiana, per la seva influència en els problemes de la vida, per la seva repercussió en la sanitat, en l'alimentació, en el sistema viu que hi ha a la Terra. Cal donar respostes profundes i serioses per tal que puguem ser rebudes per l'home del carrer. Cal establir un pont des del laboratori fins al carrer i la societat. També hi serà present la visió lúdica de la ciència, visió que porta a l'exercici intel·ligent del lector.” La revista necessita lectors, eco de lectura i de resposta, gent que vulgui i estigui disposada a participar en el joc diari de la indagació i la recerca.

El científic i professor Joan Oro féu esment de dues tendències avui universals, la internacionalitat de les idees i les mercaderies (masses, rendabilitat, molts lectors), i la preocupació per la identitat i el món (revistes regionals, comarcals i fins i tot de barri, donant exemples com els de Nova York, San Diego, Los Angeles, Mèxic...) “En el nostre cas —digué— es tracta que les idees que es produeixen aquí arribin a tot arreu, i que (ciència) sigui una plataforma dels investigadors catalans

en el món científic actual. La investigació és rica per a un país, i la Generalitat ha d'abonar aquesta idea: investigar és rendable, econòmicament i culturalment.

(ciència) ha tingut antecedents com “Crónica Científica”, del 1878 al 1892, i “Ciència”, revista catalana de ciència i tecnologia, fundada, entre d'altres, per Ramon Peypoch i Pich, que la dirigí del 1926 al 1933. “Llavors es demostrà —va declarar a aquest diari— que el català era un idioma perfectament apte per a la literatura científica i l'expressió tècnica, davant les objeccions de l'època. En aquell moment, fou una innovació i àdhuc un experiment. Jo espero que els actuals membres de (ciència) completin aquest camí amb l'entusiasme que els caracteritza. En un moment en què les institucions de govern i culturals estaven intervingudes, la revista fou, juntament amb d'altres, un exemple de dignitat que tingué el suport incondicional de la comunitat de científics.

Artistes plàstics com, de moment, Joan Miró, Antoni Tàpies, Josep Guinovart, Albert Rafols-Casamada, Joan Hernández-Pi Joan, Joan-Pere Viladecans i Antoni Clavé han saludat l'aparició de (ciència) i es solidaritzen amb aquesta iniciativa “que tant ha de contribuir a la recuperació cultural de Catalunya”. Per tal de donar-li suport, proposen un debat entre artistes i científics sobre les relacions entre l'Art i la Ciència, i la creació d'un Fons d'Art, que reuneixi obra seva inspirada en aquest tema, a fi de facilitar l'assentament definitiu de la revista. Tota aquesta obra artística fóra destinada al projectat Museu de Ciència i Tecnologia de Catalunya.

Quant a periodicitat, la revista serà mensual, amb un editorial a cada número, un cos de cinc o sis articles, pàgines d'informació general i seccions fixes.

El número u consta, entre altres,

d'uns articles sobre les fonts i l'ús de l'energia a Catalunya, alternatives energètiques, acupuntura i estudi de l'ecologia.

(Josep M.ª Puig
de la Bellacasa)

Punt Diari (9-5-80). Fer “Ciència” en català

A Barcelona, el 18 d'abril passat, es va fer la presentació pública d'un projecte que cal inscriure en el marc dels esforços realitzats cap al redreçament de la cultura catalana en tots els àmbits. Es tracta d'una revista de ciència i tecnologia, publicada en català, anomenada (ciència), la qual vol ésser un instrument de comunicació científica i, a l'ensems, un òrgan de difusió del saber científic i tecnològic, destinat tant a professionals com a amplis sectors de la població, sense renunciar a donar un tractament rigorós als afers elegits. La revista pot ésser un pas important en la lluita per la normalització del català i del seu ús, encara recentment menyspreat, especialment en el camp de l'expressió científica i tecnològica. Ara que hom utilitza el català, malgrat tota mena de dificultats, per a l'ensenyament de la ciència, àdhuc en comunicacions fetes en congressos internacionals, l'aparició d'una eina de comunicació i difusió en la nostra llengua pot tenir un caràcter definitiu.

(ciència) té dos precedents: “Crónica científica”, publicada del 1878 al 1892, i l'homònima “Ciència”: revista catalana de ciència i tecnologia, publicada entre el 1926 i el 1933. El director d'aquesta darrera revista Ramon Peypoch i Pich, assistent a la presentació de la nova,

declarà que, malgrat les objeccions formulades quan va aparèixer aquella "Ciència" d'abans de la República, ja va demostrar que el català és un idioma absolutament pertinent a l'expressió científica i tècnica.

Durant la presentació de la nova (ciència) el doctor Joan Oró remarcà la importància del fet que els científics catalans disposessin d'una plataforma de difusió com aquesta, que vol assolir un abast internacional, ja que els articles aniran acompanyats dels corresponents resums en anglès. Va insistir que la recerca és la riquesa d'un país, i que investigar és una tasca rendable econòmicament i culturalment.

El director de la nova revista, Joan Senent-Josa, va exposar la necessitat, sentida quan encara ens era negada la paraula, de disposar d'eines culturals noves. Atès que un país sense ciència és un país mort, un país hipotecat, la revista vol donar una resposta seriosa a l'interès quotidià per la ciència i a la seva influència en tots els àmbits, així com a la necessitat d'informació que avui cal exigir.

El president Tarradellas, durant la visita realitzada pels senyors Peypoch, Senent-Josa i Ricard Molas, editor de la revista, qualificà la iniciativa de vertader repte per a la societat catalana. També el món artístic ha reaccionat favorablement en proposar la celebració d'un debat sobre les relacions entre la ciència i l'art, i ha creat un fons artístic per donar suport al projecte, fons que serà destinat al futur Museu de Ciència i Tecnologia de Catalunya.

La revista, de periodicitat mensual, inclourà en cada número cinc o sis articles, ultra informació general, entrevistes, experiències, acudits, gastronomia, entreteniments i relats de ficció, i presentarà també l'aspecte lúdic

de la ciència. El primer número, l'aparició del qual ha estat anunciada per al mes de juny, consta d'articles dedicats a les reserves d'urani de Catalunya, les fonts i l'ús de l'energia a les nostres terres, les alternatives energètiques, la renovació dels estudis ecològics i l'acupuntura. (ciència) necessita lectors, però també col·laboradors. La gent de les comarques gironines que vulguin dir la seva en ciència i tecnologia poden acudir a la Secció de Ciències del Col·legi Universitari de Girona (plaça Hospital, 6. Girona. Tel. 20 42 62), on trobaran un col·laborador entusiasmats.

(Joan Miró i Ametller)

Coordinador
del Col·legi Universitari
de Ciències de Girona.

"Avui" (4-7-80)

Saló de Cent. Barrera i Laporte,
a la presentació de (ciència)

Sota la presidència d'Heribert Barrera, president del Parlament de Catalunya, i del conseller de Sanitat, Josep Laporte, va tenir lloc ahir al vespre l'acte de presentació de la revista (ciència), publicació de ciència i tecnologia, el primer número de la qual sortirà al carrer d'aquí a pocs dies.

L'acte tingué lloc al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, que era ple de gom a gom. A la presidència, ultra els ja esmentats, hi havia el regidor de cultura, Rafael Prades, el secretari general tècnic del departament d'Ensenyament, Francesc Noy, el rector de la Politècnica, Gabriel Ferraté,

el professor Joan Oró, diputat per Lleida, així com l'editor i el director de la publicació, Ricard Molas i Joan Senent-Josa, respectivament.

Va parlar primer Ricard Molas, que destacà que la revista neix per recollir els avançaments de la ciència i de la tecnologia. També va dir que, malgrat el baix índex de gent que llegeix en català i que s'interessa per les qüestions científiques, les petites comunitats d'arreu del món han estat capaces de llançar revistes d'aquesta mena. Va assenyalar que (ciència) pretén ser una revista "indispensable i útil per la intercomunicació de la gent que es dedica a la ciència".

El director de la publicació, Joan Senent-Josa, va recordar la revista homòmina que es publicà abans de la guerra, dient que, bo i reprement el fil conductor d'aquesta vella tradició de periodisme científic, (ciència) vol ser una revista de l'època actual. Va fer una crida a la comunitat científica catalana "perquè els nostres científics prenguin aquesta publicació com una plataforma, un experiment nou per sortir de la Universitat i arribar a l'home del carrer". "Aspirem a ser la veu de la ciència i la tecnologia de Catalunya davant els poders públics", digué també. Encara afegí que la revista es vol aproximar a la cosa quotidiana, a l'home del carrer, i ser compresa per sectors com més amples millor. "Si ho aconseguim, haurem creat un altre instrument de normalització lingüística de primer rengle".

Enllaç entre ciència i societat

Després va parlar el professor Joan Oró, membre de la publicació, que va dir que la revista havia de ser un vehicle estimulador per als joves investigadors, així com "un bon enllaç entre la ciència i la societat". Recordà la

quantitat mínima que es dedica a la investigació i féu una crida a la societat en general "perquè no ho podem deixar tot en mans de la Generalitat".

El conseller de Sanitat, i també membre assessor de la revista, Josep Laporte, va expressar el suport del president de la Generalitat i de tot el Consell executiu a la nova iniciativa. "És molt important —digué després— que es demostrí una vegada més que sortida quan encara ens era negada la paraula, de disposar d'eine a expressar-se en llenguatge científic o d'un altre tipus." Digué també que "si volem tirar endavant Catalunya, ens cal la ciència, la transmissió de la ciència i la creació de la ciència".

Va assenyalar la necessitat d'uns pressupostos suficients per a fer investigació científica.

Va cloure l'acte Heribert Barrera, que va remarcar l'oportunitat de la publicació de la revista, en primer lloc per raons lingüístiques. "Cal popularitzar el vocabulari científic que ja tenim fixat", va dir. D'altra banda assenyala que calia que la ciència formés part de la cultura corrent. "Entre la nostra societat, cada vegada més complexa i tecnificada, hi ha decisions que cal prendre a tots nivells, decisions que exigeixen uns mínims coneixements científics. Els governs es veuen abocats a prendre decisions importants, per exemple sobre l'afer de l'energia, que requereixen un coneixement real del problema. Però no solament ells, sinó tot el poble, ha de tenir cultura científica i evitar, així, el divorci entre cultura científica i cultura literària.

(R.P.M.)

L'ADHESIÓ DELS ARTISTES

Els sotasignants, artistes plàstics catalans, assabentats del projecte de creació d'una revista científica catalana d'àmplia difusió que gaudeix del suport i de la participació d'un ampli i significatiu estol de membres de la nostra comunitat científica, ens felicitem i solidaritzem amb aquesta iniciativa que pot contribuir tant al redreçament cultural de Catalunya.

En fer-nos solidaris de la revista **Ciència**, voldríem també aportar la nostra contribució a aquest projecte i a la seva continuïtat en el futur. D'una banda, i davant el divorci existent entre ciència i societat, pensem que seria útil i necessari obrir un debat entre els artistes i els científics sobre les relacions entre l'Art i la Ciència, debat que la revista hauria de promoure (i fer-se'n ressò). En segon lloc la idea de creació d'un Fons d'Art que aplegui obra nostra inspirada sota el lema "*L'Art i la Ciència*", pot ésser també una positiva contribució al nostre abast per ajudar l'assentament definitiu de la revista tot esperant que, en futur pròxim, tota aquesta obra artística sigui destinada al projectat Museu de Ciència i Tecnologia de Catalunya.

PRIMERA LLISTA D'ADHESIONS:

Joan MIRÓ, Antoni TÀPIES, Josep GUINOVART, Albert RÀFOLS
CASAMADA, Joan HERNÁNDEZ PIJOAN, Joan-Pere VILADECANS,
Antoni CLAVÉ.